

Slovenski dom

Štev. 41.

V Ljubljani, v četrtek, 19. februarja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeja
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione Kopitarjeva 6, Lubiana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo štev. 627: Ogledniško in letalsko delovanje v Severni Afriki

Uradno poročilo št. 627. pravi:
V odseku južno od Mekilija spopadi med izvidniškimi oddelki; kakih deset angleških oklepnih vozil je bilo uničenih. Italijanska in nemška letala so bombardirala Tobruk, neko letališče blizu Marsa Matruha ter s strojnimi obdelovalci in razpršila avtomobilske prevoze čet in oklepne; sovražnik je imel občutne izgube v ljudeh in orožju. Štiri naša lovna letala so s teh poletov niso vrnila.
Pri nekem večeršnjem nenadnem letalskem napadu na Bengazi so bile nekatere stavbe manj poškodovane.
Nemška letala so ponovno in izdatno bombardirala letališča na Malti; v letalskem dvoboju je bilo sestreljeno eno letalo znamke »Wellington«.
Angleška križarka razreda »Cairo« (4300 ton), o kateri je vojno poročilo št. 624 poročalo, da jo je poškodovalo naše torpedno letalo pri napadu na angleški konvoj, se je bila pozneje potopila.

Hvaležnost Albancev do Italije:

Škipetarski narod poklanja Duceju častni meč

Rim, 19. febr. s. Duce je snoči v navzočnosti zunanjega ministra grofa Ciana sprejel senatorja Merlika Kruja, predsednika albanske vlade ter je imel z njim dolg in pristen pogovor. Med pogovorom sta obravnavala vprašanja, ki se tičejo političnega, gospodarskega in socialnega življenja albanskega ljudstva. Pogovor je potekal v duhu zveze med obema državama.
Na koncu pogovora je senator Kruja v imenu

škipetarskega naroda izročil Duceju častni meč v znamenje globoke hvaležnosti vseh Albancev, da so se z ustanovitvijo velike Albanije uresničile njihove stoletne narodne težnje.
Duce se je zahvalil za darilo ter izrekel živo pohvalo za delovni program albanske vlade, katerega mu je razložil senator Kruja. Naročil je senatorju, naj nese albanskemu ljudstvu njegov pristen pozdrav.

Nemško uradno vojno poročilo:

Uspešen spopad na srednjem delu ruske fronte

Hitlerjev glavni stan, 19. februarja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:
Na srednjem odseku vzhodnega bojišča je bila nova sovjetska skupina odrezana od zaledja in uničena. V naše roke je padlo mnogo ujetnikov, 11 topov, mnogo strojne in velike množine drugega vojnega blaga. Na bojišču so našli nad 1000 mrtvih sovražnikov.
Letalstvo je varovalo vojsko, zlasti na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča z bojnimi, strmoglavskimi in lovskimi letali. Razpršilo je več sovražnih vrst in uničilo veliko vozil.
V večeršnjih bojih je bilo uničenih 28 sovjetskih tankov in sestreljenih 51 nasprotnikov letal.

Poskus za nov sovjetski splošni napad na Krimu zmagovito preprečen

Vzhodno bojišče, 18. febr. s. Posebni dopisniki agencije Stefani poročajo, da so boljševiki v poslednjih dneh spet poskušali s splošnim napadom na polotoku Krimu. Ob prvi zori prav mrzlega dne je cel sovjetski polk začel prodirati proti okraju, ki so ga imele v oblasti romunske čete. Računali so, da bodo romunske čete z nenadnim napadom presenetili. Nemara so Rusi tudi mislili, da bodo romunske sile na tem kraju prav šibke, ker so sprva začeli napadati le s skupinami po sto mož. Toda Sovjeti so se hudo zmotili: Romunov je bilo znatno število, ki so bili dobro pripravljeni, tako da so boljševiške zaporedne naskoke drugega za drugim zavrnili. Še ko so Sovjeti pristisnili s krepkejšimi silami proti romunskim postojankam in se je razvila zagrizena ter vroča bitka, niso prišli niti za korak naprej. Kljub temu pa niso odnehali od svoje namere in siloviti boji so trajali ves dan.

Viteški čut narodov, ki se bore proti boljševizmu

Budimpešta, 19. febr. s. Poročajo o dogodku, ki kaže, kako se duhovi v ogromni vojni, katero bijejo na vzhodnem bojišču narodi, ogrozijo po sovjetskem vdoru, prilagodujejo novim oblikam evropske vzajemnosti. Madžarska zakonodaja dovoljuje sodniško zahtevati odškodnino za premišnine, ki so jih med romunsko zasedbo sedanjih jugovzhodnih madžarskih pokrajin vzeli madžarski državljani. Zena nekoga madžarskega generala je vložila tožbo zoper ženo nekoga romunskega podpolkovnika in zahtevala v tem smislu od njega odškodnino v znesku 1000 pengov. Pri razglasitvi sodb je zastopnik obtoženke sporočil naslednje besede: »Romunski višji častnik je padel v boju zoper boljševizem, ki je tudi naš skupni boj. Zato ne morem dopustiti, da bi se nadaljevala pravda zoper njegovo ženo in zoper njegove dediče. Viteški čut madžarskih častnikov zahteva, da bodi taka tožba z vsemi svojimi učinki nična.«

Novo američko posojilo za Sovjetsko Rusijo

Lizbona, 19. febr. s. Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Združenih držav Roosevelt dovolil Sovjetski zvezi novo posojilo. Zavrnili je pa vse zahteve častnikov po tem, da bi povedal, koliko je to posojilo in kakšni so pogoji zanj.

Posledice odhoda nemških vojnih ladij iz Bresta v Baltičsko morje

Rim, 19. febr. s. V zvezi z nemotnim prehodom nemškega brodovja skozi Rokavski preliv piše »Manchester Guardian«, da je bilo angleško poveljstvo očitno iznenadeno. Pripominja, da je bilo nemško ladje v Rokavskem prelivu v težavnejšem položaju, kot pa so bili Angleži na Kreti in na Malajskem polotoku, da pa se mu je vendar posrečilo prepluti Rokavski preliv, ne da bi bilo kaj poškodovano. Poudarja, da bi takšne ladje lahko prizadejale veliko škodo zavezniškemu brodovju, če bi ostale na Atlantiku, da pa bo na Baltičskem morju njihov nastop še učinkovitejši, ker se bodo združile z nemškimi pomorskimi silami. Končuje pa takole: Ta združitev, ki se je odigrala

Japonsko prodiranje v Birmi in Holandski Indiji

Pozdravne brzojavke Vlada in Duceja japonskim voditeljem

»Osvojitev Singapooreja po junaških japonskih četah sprejema vse italijansko ljudstvo z navdušeno radostjo. Na ta dan slave, ki pomeni začetek uvedbe novega reda v Aziji, pošiljam Vam in japonskim oboroženim silam tovariški pozdrav ter pozdrav vsega italijanskega ljudstva pod orožjem.«
Japonski ministrski predsednik je odgovoril takole:
»Živo se Vam zahvaljujem za pristržne brzojavke, s katero ste mi izvolili sporočiti čestitke ob zavzetju singapoorskega otoka. To zavzetje s sijajnimi uspehi Vaše države in Nemčije v Evropi ter severni Afriki pomeni začetek uvedbe novega reda na svetu. Države trojne zveze bodo še korakale v vedno tesnejšem sodelovanju prav do dneva končne zmage. Izvolite sprejeti, Ekscelencija, moje najprišnejše pozdrave.«

Tokio, 19. febr. s. Ko so včeraj japonske čete zmagovito vkorakale v Singapur, je v Tokiju bil veličasten ljudski zbor na katerem je sodelovalo 150.000 ljudi, ki so praznovali bleščečo zmago. Ogromna množica je drla po vseh, izredno okrašenih cestah v park Hibija, kjer je slovesnost bila. Bilo je veliko sprevedov, v katerih so korakala domoljubna društva, pred njimi pa so hodile vojaške godbe. Manifestanti so nosili japonske zastavice in napisali »Singapur je pade!«. V parku Hibija so se vsi razpostavili po določenem redu. Na skrajnem koncu parka je bil oder za predsednika vlade, zastopnike Oboroženih Sil in poslanike držav Osi. Zbor se je začel z igranjem svetih pesmi, neki šintoistični duhovniki je pa molil v zahvalo za doseženo zmago. Potem so zaigrali cesarsko pesem, prebrali cesarjev odlok o napovedi vojne, nato pa je govoril ministrski predsednik Tojo.

Omenjal je slavne uspehe japonske vojske, zaradi katerih plapolata zastava z vzhajajočim soncem nad Hong-Kongom, nad Manilo in nad Singapurjem. Z zmago nad Singapurjem je padel v japonske roke ključ angleško-ameriškega gospodarstva nad vzhodno Azijo in s tem je bil dan temelj za ureditev velike vzhodne Azije.

Tiho delovanje italijanske vojne mornarice v Sredozemskem morju

Carigrad, 19. februarja. s. List »Bejoglup« prinaša sestavek, v katerem poveljuje delovanje italijanske vojne mornarice, ki molče in brez besedi dela prave čudeže v vojni na Sredozemskem morju. Anglija je sicer vedno trdila, da ima popolno oblast na Sredozemskem morju, toda italijanska vojna mornarica je take trditve ponosno postavila na laž. List opisuje najdržne naloge te mornarice, ki se ne omejuje samo na to, da bi spremljala ladijske sprevo, ki vozijo čete in vojsko blago v Libijo, ki ne preskrbuje samo čet, temveč tudi prebivalstvo z vsem potrebnim, temveč rešuje tudi nalogo glede spremljanja konvojov, ki vozijo mehanične potrebšnine in drugo blago v Grčijo ter na Dodekaneške otoke. Tako sodelovanje z vojsko na kopnem je odločilnega pomena za uspehe Osi v Severni Afriki.

Oklic k bskemu prebivalstvu na Madžarskem

Budimpešta, 19. febr. s. Poslanec Popović, ki v madžarski zbornici zastopa srbsko narodno manjšino, je poslal srbskemu prebivalstvu na področju, priključenem Madžarski, oklic, v katerem ga vabi k tesnemu sodelovanju z madžarskim narodom pri delu za okrepitev države. Srbski poslanec je ostro obsodil delovanje nekaterih skupin, ki s svojo burno agitacijo spravljajo v slabo luč srbsko narodno manjšino na Madžarskem, ki si želi pristržnega sodelovanja z madžarskim narodom, ter je povabil svoje sorojake, naj se ne vdajajo komunističnemu in demokracičnemu vplivu, ki prebivalstvu samo škoduje. Poslanec Popović končuje svoj oklic s tem, da madžarske Srbe vabi, naj slovesno izpričajo svojo voljo, da hočejo popolnoma lojalno sodelovati z madžarskimi oblastmi.

Težave nove egiptovske vlade

Carigrad, 19. februarja. s. Iz Kaira poročajo, da dobivajo protiangliški nastopi v Egiptu vedno večji obseg. Tudi poccene demonstracije se bolj in bolj množijo. Novi predsednik vlade Nahas paša je bil prisiljen izdati kar najstrožje ukrepe za ohranitev miru in reda. Imel je po radiu govor, v katerem vabi prebivalstvo naj neha z demonstracijami zoper Angleže. Da se pa ne bi zvedelo zunaj, kakšen je pravi položaj v Egiptu in da so neredi vedno hujši, je novi ministrski predsednik sklenil uvesti nad listi zelo strogo cenzuro.

Preiskava zaradi pobega nemških vojnih ladij iz Bresta

Rim, 19. februarja. s. Angleški ministrski predsednik Churchill je navzlic svojemu nesmiselnemu zadnjemu govoru moral privoliti v zahtevo, da je treba začeti preiskavo, zakaj ni prišlo do uspešnega nastopa zoper nemške bojne ladje »Scharnhorst«, »Gneisenau« in pa »Prinz Eugen«. Churchill je sporočil, da bo preiskavo vodil sodnik Bukshvil, letalsko in mornariško poveljstvo pa bosta zastopala maršal Ludlow Whyt ter podadmiral Binney.

pred našimi očmi, bo pomagala Japonski, ker nas bo prisilila držati v naših obrežnih vodah veliko število bojnih ladij, da bomo kos nemškemu brodovju, ki se bo z nami borilo za gospodarstvo na Severnem morju. Učinek udara je enak tistemu pri Pearl Harbourju. Tako huda je škoda, ki so nam jo povzročili naši zavezniki Rusi ob priliki tega dogodka, da ljudstvo pričakuje natančne preiskave, da ugotovi, kdo je kriv tega poraza.

Zavzetje Singapurja pomeni rojstvo nove Azije, pomeni zlom gospodarskih sklopov, ki so najpriljubnejše orožje Angležev in Amerikancev in pomeni tudi preobrat v zgodovini sveta. Potek vojne na Tihem morju je pokazal hude napake angleške in ameriške vlade, ki sta podcenjevala pravo japonsko moč in skušali japonsko gospodarstvo ter vojaško obkoliti.

Japonska bo v sodelovanju z vzhodnoazijskimi narodi ter z Italijo in Nemčijo nadaljevala boj, dokler ne bo sovražnik docela potolčen. Za predsednikom vlade je spregovoril še zastopnik vojske in mornarice, ki je pojasnjeval vojni položaj. Nazadnje sta med burnim odobravanjem spregovorila še italijanski in nemški poslanik, ki sta množično izrazila živo zadovoljstvo nad sijajnimi zmagami japonskih čet. Prireditve se je končala med navdušenimi manifestacijami za cesarja in za Oborožene Sile.

Uradni obisk načelnika madžarskega generalnega štaba v Bolgariji

Sofija, 19. februarja. s. Prihodnji ponedeljek bo dopotoval v Sofijo na uradni obisk načelnik madžarskega generalnega štaba.

Volitev podregenta na Madžarskem

Budimpešta, 19. febr. s. Danes dopoldne ob enajstih bosta obe zbornici slovesno izvolili novega madžarskega podregenta. Ker se je regent odpovedal pravici, ki mu jo daje ustava, da sme imenovati podregenta, bo parlament sam poskrbel za kandidata. Če bi bil regent zadržan, bo opravljal podregent njegove poše, toda vedno v imenu regenta. Zakon, ki se nanaša na podregenta, ne vsebuje nobene določbe glede nasledstva.

Vesti 19. februarja

Italijanski poslanik v Sofiji je imel dolg posvet z bolgarskim zunanjim ministrom Popovom. Nemški listi se vedno obširno razpravljajo o zločinskem holokavskem in francoskem načrtu, kako spraviti s poti Hitlerja in zunanjega ministra von Ribbentropa. S tem načrtom je dokazano, čemu je služila holandska nevtralnost in kakšne nevarnosti se je rešila Nemčija, ko je 10. maja 1940 udarila po tej hinavščini. Zaradi take politike je Holandija zdaj izgubila še svoja kolonialna posestva. Njeni voditelji s kraljico Vilhelmino vred, ki zdaj žive od angleških podpor, so obsojeni pred lastnim ljudstvom in pred zgodovino.

Vrhovni poveljnik vseh hrvaških vojnih sil maršal Kvaternik, je včeraj po kratkem postanku v Firenzi odpotoval v domovino. Zveza madžarskih vseučilišnikov je poslala predsedniku vlade Bardossyju sklep, v katerem pravi, da se vsi madžarski študentje dajejo na razpolago vladi, da bi z njimi še bolj ojačila notranjo fronto z ozirom na naloge, ki čakajo Madžarsko v nadaljnji vojni zoper boljševizem.

Dosedanje ameriško pomorsko poveljstvo za Atlantsko morje je spremenilo ime. Novi naslov te ustanove je »Poveljstvo meja ob vzhodnem morju«.

Uradno poročajo iz Tokia, da se je japonska vlada odločila prepustiti kitajski vladi v Nankingu upravo bivših angleških posestev v Tienčinu in Kantonu, katere so japonske čete po izbruhu vojne na Tihem morju vzele pod svojo oblast. Iz Kaira poročajo, da je postal angleški general Auchinleck poveljnik treh vojsk in sicer: 8. armade v zahodni pučavi, 9. armade v Siriji in 10. armade v Iraku in Perziji.

Med Atenami in južnimi grškimi pokrajinami je bil obnovljen železniški promet s pomočjo italijanske vojske in je s tem znatno olajšan prevoz hrane in drugih potrebščin. Vlaki vozijo iz Aten na jug dvakrat tedensko.

»Nuernberger Zeitung« piše, da se pričinja v nemški industriji novo razdobje dela in da bo treba vso izdelavo združiti v večjih industrijskih podjetjih, ki so tudi bolj oskrbljena. Glede delovnih sil pa pravi, da ima Evropa brez Rusije na razpolago 131 milijonov delavcev, medtem ko jih imata Anglija in Združene države samo 70 milijonov.

Predsednik nove norveške vlade Quisling, ki je nekaj dni bil na uradnem obisku v Nemčiji, je včeraj odpotoval iz Berlina.

Glasovi, da so ameriške pomorske izgube po japonskem napadu na Pearl Harbour bile večje, kakor pa jih je sporočil mornariški minister Knox, so neumestni in ne služijo edinstvi ameriškega ljudstva v sedanjem trenutku, je dejal včeraj predsednik Roosevelt.

Propagandni minister Čangkaikove kitajske vlade je imel govor, v katerem je zahteval od Amerikancev, naj branijo zadnjo črto operacijskih oporišč v Birmi in v holandski Indiji z odločno akcijo, z večjim pošiljanjem pomoči in z uspešnejšimi protikužami.

Španska vlada se pogaja z vlado republike Chile za to, da bi sedanje pomorske zveze med Španijo in Argentino raztegnili do chilenskih pristanišč.

Japonski padalci, ki so se spustili na petrolejsko središče Palenbang na otoku Sumatri, so uporabljali padala iz papirja in s takimi padali spuščali tudi orožje. Ta novica je v Londonu naravnost porazno učinkovala, poročajo švedski listi.

Naš obrtni naraščaj Vajencev in vajenk je rajši premalo kakor pa preveč

Ljubljana, februarja.

Ceprav primerjave prejšnjih let z l. 1941. ni mogoča, vendar se da sklepati iz danih podatkov za lansk leto, da ima naša mladina še vedno dovolj veselja in poklica za obrtniške panoge. Res je sicer, da včasih za kakšno obrt prav manjka vajencev, na drugi strani pa jih je za marsikatero preveč, tako da se mojstri komaj otepajo vajencev, vendar velja za ljubljansko pokrajino pravilo, da je mladih delavcev in vajencev rajši premalo, kakor preveč. Napačna so bila ugotovila izpred kakšnih štiri-deset let, češ da bo industrija popolnoma izpodrinila in uničila obrt — prav nasprotno je res, razvoj industrije je le še pospešil razvoj obrti in tako doživljamo razmere, ko je v največjem razmahu ravno tista obrt, ki bi jo mogla industrija najbolj ograziti, namreč kovinarska. Prav v kovinarsko obrt pa naša mladina, ki čuti veselje do obrtniškega stanu, tudi najbolj sili.

Skupno je v letu 1941. imela ljubljanska pokrajina v kovinarski obrti 479 vajencev, od teh pa je bila samo ena vajenka. Kovinarske obrti, ki se jih uči mladina, so naslednje: li-varne železa in kovin, izdelovalnice blaga iz bron in bakra, izdelovalnice in popravilnice finih armatur, kovači, kotlarji, kovačnice bakra, izdelovalci pil, podjetja za instalacije centralnih kurjav, predelovalci pločevine, kleparji, izdelovalci blaga iz svina in podobnih kovin, galvanoplastični zavodi, zlatarji in srebrarji (brez trgovin), izdelovalci strojev, izdelovalci telovadnih priprav, puškariji, izdelovalci fizikalnih instrumentov, izdelovalci električnih strojev, koncesionirani instalaterji, precizni melaniki, izdelovalci in popravilci klavirjev in podobni poklici. Največ vajencev pa imajo nedvomno ključavničarji in izdelovalci ključavničarskega blaga, namreč skupno 169. Da je dotok vajencev v ključavničarski poklic tako visok, se da razlagati na ta način, da vsak ključavničarski vajenec že vnaprej računa, da bo slej ali prej sprejel v kakšno prometno službo, kjer imajo izučeni ključavničarji pač prednost.

Zelo malo je prijavljenih vajencev v poljedelski skupini, namreč sami vrtnarski vajenci, ki jih je deset in ena vajenka.

V skupini »gradnja prevoznih sredstev« je prijavljenih 73 vajencev, v skupini »javni promet« pa štirje vajenci montiranja in vzdrževanja brzojavnega in telefonskega prometa.

V kemični industriji ni prijavljen noben vajenec, pač pa eden kot učenec medicarske in vojaške obrti.

Centrale za pridobivanje sile so prijavile tri vajence. Tekstilna industrija, to so razne tkalnice, predilnice, vrvarji, tapetniki, pletilci, klekarji, razne izdelovalnice vezenin in cipk so prijavile 11 vajencev in 38 vajenk, skupno 49. Papirnice imajo sedaj v naši pokrajini 5 vajencev, industrije kože in gumi 22, predelovalnice kože skupno 243 vajencev in 11 vajenk, od tega samo čevljarji 175 vajencev in 10 vajenk. (Ena vajenka se uči za jermenarsko in sedlarsko obrt.)

V gozdno-žagarski obrti imajo tesarji 9 vajencev. Predelovalci lesa pa skupno 299 vajencev (nobene vajenke). Od tega imajo samo žagarniki 267 vajencev.

V raznih gostilnah, restavracijah, hotelih, bufetih, kavarnah in podobnih obratih je bilo konec lanskega leta zaposlenih skupno 46 vajencev, od tega 14 vajenk.

Stanje zavarovancev

pri socialnih zavarovalnih zavodih v januarju

Ljubljana, 19. febr.

Za minuli mesec je Zavod za socialno zavarovanje ljubljanske pokrajine izdal posebno statistično tabelo, iz katere je razvidno, koliko je bilo pri zavodu zavarovanih članov v preteklem mesecu, koliko je bilo od teh bolnih, kako visoke so zavarovane dnevne mezde itd.

Tabela upošteva ne le zavarovance Zavoda, ampak tudi tiste zavarovance, ki so člani ostalih zavarovalnih uradov. Semkaj sta prištetih še TBPD in Merkur.

V preteklem mesecu je bilo pri zavodu zavarovanih 14.258 moških in 8093 žensk, pri TBPD je bilo zavarovanih 2584 moških in 1948 žensk, pri Merkurju pa je bilo isti čas zavarovanih 66 moških in 23 žensk. Skupaj je bilo torej pri zavodu zavarovanih 23.251 članov, pri TBPD 4530 in pri Merkurju 89. Vseh zavarovancev skupaj pa je bilo 27.870. V primeri z mesecem decembrom je število zavarovancev padlo za 2035. — Bolnikov je bilo pri zavodu v januarju 774, pri TBPD 72 in pri Merkurju 2. Skupaj torej 848 ali 91 več, kakor pa jih je bilo v mesecu decembru. V odstotkih povedano pa je imel bolnikov največ Zavod za

Oblačilna industrija v naši pokrajini zaposluje skupno 698 vajencev, od tega je 412 vajenk. Največ jih imajo krojači, šivilje in slične obrti, namreč 618 (274 vajencev in 344 vajenk), izdelovalke in izdelovalci klobukov pa jih imajo 75 (11 vajencev in 64 vajenk).

Razna stavbna podjetja imajo 112 vajencev. Grafična industrija šteje sedaj 47 vajencev, od tega je 7 vajenk (4 fotografke in 3 lito-grafke).

Zobotehnikji imajo 17 vajencev in 2 vajenki, brivci in frizerke pa skupno 235 vajencev (80 vajencev in 174 vajenk).

Dimnikarji so imeli lani skupno 13 vajencev.

Vse trgovine v ljubljanski pokrajini pa so imele skupno 231 vajenk in 201 vajenka.

To bi bil splošen pregled o številu vajencev v naši pokrajini. Razvidno je iz teh podatkov predvsem to, da mladina nikakor ni obupala nad obrtjo, temveč se je še vedno oklepala, morda še v večjem številu, kot kdaj prej. Skupno število vajencev v pokrajini, namreč 3009 (2119 vajencev in 890 vajenk) pa daje tudi misliti in skrbeti za njihovo izobrazbo, predvsem za strokovno šolstvo. So dolžnosti, ki v tem pogledu še čakajo javnost.

Novice iz Države

Valutni minister o potrebi povečanja izvoza poljskih in vrtnih pridelkov. Nedavno je minister za valute in trgovinsko izmenjavo Riccardi govoril pred predstavniki tistih vrst, ki so poverjene z izvozom povrtine in kmetijskih pridelkov. Povedal je, da je treba izvoz obdržati na vsak način najmanj na isti višini kakor je bil dosedaj, če se že ne da povečati. Vendar bo storila vlada prav vse, da se bo izvoz povrtine in kmetijskih pridelkov dvignil, ker bo tako država lahko v večji meri nakupovala v tujini blago, ki ga sama nima in je na njegov uvoz nevezana. Obenem stremi vladna politika za tem, da se izravna vrednost uvoza z izvozom.

42.000 ton tobaka pridelala Italija. V Evropi je ponekod nastopila tako imenovana »tobačna kriza«, ker je zaradi vojne izostal precejšen dovoz tobaka iz jugovzhodnih evropskih in iz čezmorskih držav. Tako se je pomanjkanje začelo čutiti tudi v Nemčiji, da so morali uvesti tobačne nakaznice. Glavni evropski pridelovalci tobaka so Turčija, Grčija in Bolgarija, ki so letos pridelale povprečno vse skupaj 130.000 do 140.000 ton izvrtnega tobaka. Italija sama pridelala povprečno po 42.000 ton tobaka, kar popolnoma zadostuje za pokritje domačih potreb. Nemčija ga pridelala 60.000 ton, Francija 38.000 ton, druge južne evropske države pa še 40.000 ton. Povsod se države trudijo, da bi dvignile pridelke tobaka, kajti ravno v vojnem času se konzum tobaka najbolj dvigne.

4000 steklenic konjaka za italijanske vojake v Rusiji. Med zbirkami, ki so bile prirejane v korist italijanskih vojakov, borečih se v Rusiji, je bila tudi čedna zbirka konjaka, katerega so darovale italijanske trdnice, izdelovalke te alkoholne pijače. Vojaske poveljstvo je dobilo nad 4000 butelj konjaka, katere je takoj odpremil tistim, katerim so bile namenjene. Toda fašistična zveza trgovcev in industrijcev še naprej zbira darila za italijanske vojake in jih organizira po posameznih stroka.

Podvojeni napori za povečanje pridelka žitaric

Rim, 19. febr. s. Ker se približuje čas splošne setve po zimskem odmoru, je naslovil kmetijski minister na kmetijske nadzornike ter na predstavnike kmetijskih združenj posebno okroglo, v kateri podčrta potrebo, da je treba kmetovalcem dati vsi možno pomoč, da bodo zmogli izvršiti vse naloge, ki jim jih visoki interesi domovine v tem času nalagajo. Navodila tehničnega značaja, ki naj jih primerna propaganda posploši, podkreplja dejstvo, da se da s pametjo, delom in trdnjo voljo učinkovito premagati vse težave, ki nastajajo pri pomanjkanju nekaterih tehničnih pripomočkov. Kmetovalci bodo svoje dolžnosti, v tem primeru gre za sejanje z dobrim semenom žitaric, dobro izvršili in bodo v skladu z Ducejevim navodilom »Sejati veliko in dobro«, pametno in obilno sejali. Pa tudi druga dela, tako zlasti izboljševanje zemljišč in gojitve drugih industrijskih in hranilnih rastlin, naj bodo predmet propagande tehnikov in skrbi kmetovalcev. Potrebno pa je, da bodo kmetovalci povsod in vselej zvesto sledili navodilom, ki jih bodo dajali organi narodnega kmetijstva. Veo propagando in podpiranje pa naj preveva občutek pravega tovarštva, da bo uspeh čim večji in da bo vsa domovina pokazala znova svojo trdnjo voljo, da hoče na vsak način zmagati.

Bolgarsko župansko odposlanstvo na obisku pri ministru za korporacije

Rim, 18. februarja. s. Minister za korporacije je sprejel včeraj v goste bolgarsko župansko odposlanstvo. Minister Ricci je pozdravil vodjo odposlanstva in vse člane, ki jih je spremljal bolgarski poslanik pri Kviralu. Dejal je, da je vesel, da more bolgarskim tovarišem strokovnih združenj pokazati uspešno delo, ki ga je fašizem opravil v socialni skrbi in v gospodarstvu. Poudaril je zlasti, kako fašizem s svojo korporacijsko ustanovo po izvršni zamisli rešuje gospodarska in socialna vprašanja, ki posebno v sedanjem času delajo znatne težave v gospodarskem oziru, tako da je treba premagati precejšnje ovire.

Nato je minister dejal, da so italijanske izkušnje vsem narodom in prijateljskim državam na voljo, če bi se hoteli z njimi pomagati pri reševanju večjih socialnih in gospodarskih nalog.

Vodja odposlanstva prof. Šumelov se je zahvalil ministru Ricciju in italijanskim tovarišem strokovnih združenj za pristržno gostoljubje. Izrazil je zadovoljstvo vseh tovarišev, ki predstavljajo najvažnejša bolgarska županska združenja zaradi lepe prilike, da si bodo mogli približje ogledati in preučevati italijansko organizacijo.

Dodal je, da se je Italija pod Ducejevim vodstvom lotila ogromnega dela, ki bo gotovo uspešno dokončano. Pri tem je posebej tudi poudaril, da je Bolgarija v Mussoliniju našla moč, ki ji je prvi ponudil roko v pomoč, da je mogla stopiti na sedanjo pot politične, socialne in gospodarske obnove.

Pri nagovoru so bili tudi državna podtajnika Cianetti in Amicucci, predsedniki vseh sindikalnih združenj, predstavniki fašističnih korporacij in vsi ravnatelji ter službeni načelniki ministrstva.

Nato je Eksc. Cianetti spremljal odposlanstvo in mu razkazal nekatere prostore v ministrstvu. Gostje so si lahko ogledali delo medkorporacijskih odborov, ki jih vodi Eksc. Amicucci.

V treh vrstah...

Obledela se je vnela na životu 20 letni Ljudmila Pasarijevi iz Ljubljane, ko je stala preblizu štedilnika. Dobila je hude opekline po vsem telesu.

Precej nevarno poškodbo je dobil na očesu železniški kovač Mandelj, ko mu je kos žarečega železa odletel v uho.

Velik ogenj bi bil kmalu izbruhnil v Novem mestu, k sreči pa ga ljudje kmalu zapazili. Goreti je namreč začela drvarnica, v kateri je nepazljivo krmilec zajec pustil gorečo trsko. Če bi ogenj izbruhnil, bi zgorela lahko velika stanovanjska hiša.

V Mariboru so zdaj odprli veliko železničarsko kuhinjo. Istočasno so podobno odprli tudi v Gradcu. Železničarji bodo v njej dobivali hrano za zmerno ceno.

S tem letom je bila v Ptujju odprta državna gospodarska šola. Vpisovanje v šolo bo zaključeno s 24. t. m. Sprejeti bodo gojenci, ki niso starejši od 17 let. Šola bo trajala dve leti in bo podobna našim trgovskim šolam.

V Mozirju so imeli gornjesavinjski trgovec zborovanje, na katerem je bilo več predavanj o gospodarstvu z življenjskimi potrebščinami. Sestanka se je udeležilo nad 50 trgovcev.

Zadnji poveljnik koroškega polka je te dni umrl v Solnogradu. Bil je to polkovnik Kerschner. Bil je to zadnji poveljnik koroškega polka štev. 7. Leta 1918. je pokojni polkovnik pripelel iz fronte še 300 vojakov in tedaj se je polk razšel po 227 letih svojega obstanka. V koroškem polku so služili tudi številni Slovenci.

Kmetijska strokovna tečaja v Smartnem ob Dretu, ki ju je priredil prehranjevalni urad v Celju, sta bila kar dobro obiskana. Kmetov je nanju prišlo okrog 400.

Na železniškem prelazu iz Laškega v Marjeto Gradec je vlak do smrti povozil Katarino Šipek. Po gorenjskih tovarnah so pričele oblasti prejevali med odmor glasbene koncerte. Na koncertih igrajo oddelki vojaške godbe.

V karavanskem predoru je vlak hudo poškodoval delavca Franca Zenja. Ko so ga pripeljali na Jesenice, je ponesrečenec podlegel.

Socialni upravitelji in obratovalci krajevnih skupin Litija, Smartno pri Litiji, Kresnice in Trebeljevo so imeli te dni poseben pouk o nalogah nemške delovne fronte.

Kolesarska in motociklistična razstava v Torinu. Navzile vojni bodo v Torinu vseno pripravili običajno vsakoletno razstavo najnovejših delov koles in motociklov. Razstava bo odprta od 14. do 22. marca. Razstavljena bodo številna kolesa, motocikli, mala motorna vozila in razni športni oblačilni predmeti. V nedeljo 15. marca bodo priredili tudi veliko kolesarsko dirko v Torinu.

Črna KAMELA

»Nikakor ne.« je urno odgovoril Martino. »Nikar me ne napadaj, ne razumel Hotel sem le reči, da ga morate vi, ko iščete svojega prebrisanelega nasprotnika, pritegniti v krog svojih razmiselnih. Kajti ni jih dosti ljudi, ki bi bili tako pretkanji kakor ta vedeževalec. Več si ne bi upal trditi. Nimam niti najmanjše slutnje, ali bi on mogel biti morilec ali ne.«

»Za kritični čas od osemih pa do poldevetih,« je sporočil Chan, »ima Tarneverro nepobitni alibi.«

Martino je vstal. »Popolnoma jasno, kdor ga pozna! Kakor rečeno, je pretkan in zvit kot kača. Torej, na svidenje! Mnogo sreče — mislim čisto resno in od vsega srca.«

Potem je odšel proti bleščavemu morju in prepustil Chana znova njegovim mislim. Detektiv je nekaj časa premišljeval, potem pa je vstal po nenadnem sklepu, ter stopil v telefonsko celico v hotelski veži. Poklical je svojega šefa.

»Imate sedaj veliko dela?« je vprašal.

»Nič posebnega, Charlie. Domenjen sem sicer z mr. in mrs. Ballou za polšestih, toda do tedaj imam še dobro uro časa. Kaj posebnega?«

»Lahko,« je odgovoril Chan. »Ne morem reči še nič določnega. Po možnosti pa bi rad imel vašo avtoriteto za kritje pri majhnih preiskavi v Grand hotelu. Sijajno bi bilo, če bi se usedli v avtomobil in se pripeljali sem.«

»Tako bom tam,« je obljubil šef.

Charlie je sedaj po hišnem telefonu poklical Alana Jaynesa, ki je odgovarjal zelo zaspano. Detektiv mu je sporočil, da bo prišel k njemu, potem pa je stopil v hotelsko pisarno.

»Ali bi mi mogli, ne da bi poprej telefonsko povprašali, z gotovostjo povedati, če je mr. Tarneverro v svoji sobi?« je oprašal detektiv Shela Fane?

»uslužbenca, ki je pogledal na stensko desko s ključi in rekel: »Njegov ključ ne visi tu. Po tem takim bo gor.«

»Ilvala!« je rekel Chan. »Potem mi, prosim, storite majhno uslugo! Pokličite mr. Tarneverra in mu povejte, da se je tukaj mimo peljal komisar Chan, da pa ni imel toliko časa, da bi se z njim razgovarjal. Ker pa mu je veliko na tem, pa prosim mr. Tarneverra, da bi prišel čimprej v vežo hotela Young spodaj v mestu. Povejte mu, da je izredno važno in da ga nemudoma pričakujem.«

Uslužbenec je zajikal. »V mestu spodaj?« je ponovil.

Chan je prikal. »Gre za to, da ga za kratek čas odstranimo iz hotela,« je pojasnil.

»A, tako,« se je nasmehnil mladi mož. »Razumem. Torej dobro, bom že poskrbel za to.«

Charlie je tedaj odšel gor v Alanu Jaynesu, ki ga je zehajoč na vsa usta sprejel. Nosil je spalni plašč in copate, njegova postelja pa je bila razmetana.

»Kar naprej, gospod komisar! Pravkar sem počival svoje četrt ure. Človek bi tukaj najrajši prespal ves čas.«

»Malahini — tako nazivajo tukaj novodošlece — že lahko,« se je smejal Chan. »Mi, stari naseljenci, pa se že znamo izmuzniti tej vabi. Sicer bi sploh nikoli ne prišli naprej.«

»Torej vam gre že od rok, ne?« je živahno vprašal Jaynes.

»Tega sicer ne bi rad trdil, kajti še zmerom je vse pred nami,« je odvrnil Chan. »Mr. Jaynes, prišel sem k vam z namenom, da bom popolnoma odkrit. Pripravljen sem zaigrati z odkritimi kartami.«

»Dobro,« je srčno odgovoril Jaynes.

»Danes zjutraj ste mi pripovedovali, da nikoli niste bili v uti in da nikoli niste prišli niti v bližino prostora okrog nje.«

»Tako je,«

Charlie je vzel kuverto iz žepa in iz nje stresel na mizo ostanek male cigare. »Kako bi mi potem razložili dejstvo, da sem tole našel natančno pod oknom sobe, v kateri je nenadoma smrt

Jaynes je nekaj časa negibno strmel na svojevrstni dokazilni predmet. Potem se je obrnil k Charlieju jeznih oči: »Usediti se! Prav lahko — in to bom napravil — vam tudi pojasnim vse to.«

»Ko sem danes zjutraj okrog osemih sedel v kopalni kadi, je nekaj potrkalo na moja vrata. Mislim sem, da je hotelski deček in sem mirno odgovoril: noter! Vrata so se odprla in po sobi so se slišali koraki. Zaklical sem, kdo je zunaj. Le zakaj mu vraga včeraj nisem zlomil tilnika!«

»To se najbrž nanaša na tilnik Tarneverra,« je z zanimanjem vprašal Chan.

»Na vsak način! Pojavil se je v sobi in rekel, da bi rad z menoj govoril. Vzravnal sem se v kadi in sem ee hotel urno otrepi z brisačo. Ali bi šli z menoj v kopalnico, mr. Chan?«

Presenečen se je Chan dvignil in mu sledil.

»Tu vidite to dolgo zrcalo, ki je vdelano v vrata kopalnice, gospod komisar. Če so vrata le za majhno špranjo odprta — recimo takole — se vidi, če stojite, del eobe, tiste, zraven, namreč tisti del, kjer stoji pisalna miza. Ko sem se ravno umival, sem nenadoma zapazil nekaj, kar je vzbudilo mojo pozornost. Pustil sem svojo tobačnico z nekaj cigarami na mizi. V zrcalu sem lahko videl, da jih je mr. Tarneverro nekaj previdno vzel in jih vtaknil v žep.«

»Sijajno,« je pripomnil Chan. »Tole zrcalo je koristna naprava.«

»Sprva sem mislil, da ne gre az nič drugega kakor za malenkostno obogatitev. Navzile temu pa sem se strašno jezil in sem že sklenil, da ga bom takoj pognal iz eobe. Ko sem se obrisal in oblekel svoj spalni plašč, mi je nenadoma padla v glavo misel, da najbrž za tem grmom tiči kak zajec. Odločil sem se, da bom molče počakal in poskušal, če bi morebiti mogel izvreči iz njega, kaj prav za prav misli. Na noben način pa si nisem mogel misliti, ker imam za take reči preveč okorne možgane, da bi ta mož utegnil vreči name sum. Vedel sem, da ne goji ravno prevročega prijateljstva do mene, toda vse to je bilo pa le malce preveč.«

O spomladanski seditvi sadnih drevesc in njih gnojenju

Ljubljana, 19. febr.

Snoči je imel v okrilju Sadržarske in vrtnarske podružnice Ljubljana I prav zanimivo predavanje inž. Sergeja Gorjupa o seditvi sadnega drevja in njega gnojenju. Predavanje je bilo lepo obiskano, zanimivo snov pa so pojasnjevale še številne skopične slike.

Zdaj je skrajni čas za spomladansko saditev

Zdaj potekajo zadnji dnevi za sadjarje, ki še niso zasadili mladega sadnega drevja v jesenskem času. Razlika med jesensko in spomladansko seditvijo je samo v tem, da moramo biti pri spomladanski seditvi mnogo bolj pazljivi kakor pa pri jesenski, kajti vedeti moramo, da so mlada drevesca silno občutljiva za mraz. Če je živo srebro samo za dve stopinji pod ničlo, pa občuti mlado drevesce poškodbe, ki znajo biti včasih zelo velike. Pri takem mrazu koreninice počrtnijo in potem moramo pozeblje koreninice v zemlji porezati, kar je za drevesce velika škoda. Tudi lanskoletna številka pozeblje drevja pri nas, ki znaša 50.000, dovolj jasno pove, da so drevesca proti mrazu sila občutljiva in da moramo biti pri mladem drevju zelo previdni.

Kakšna mlada drevesca naj sadimo

Za naše podnebne prilike in naše talne razmere moramo izbrati le take vrste, ki so proti obema navedenima činiteljima odporna. Zato nikakor ne gre, da bi na naše vrtove sadili drevesne mladice iz južnih krajev. Ta drevesca so sicer odlična po svoji kakovosti in donosnosti, vendar pa niso za naše talne in podnebne prilike. Na naše vrtove moramo posaditi le drevesca, ki so dovolj odporna in ki so navajena naših tal. Najbolj je priporočati take mladice, ki so tudi letošnjo hudo zimo dobro prestale. Saditi moramo torej le take sorte, ki bodo zdržale mraz. Pri nakupovanju pa naj sadjar nikar ne gleda na ceno drevesc. Da naj rajši nekaj lir več, kakor pa da bi kupil le povprečno sorto. Pri tem štediti bi bilo napak. Dobro drevo bo dalo obilen sad. Izdatek bo poplačan z veliko donosnostjo.

Pri saditvi drevesc izbirajmo vedno le najboljše vrste, saj ne gre tukaj za enoletne sadeže, ampak za drevesca, ki bodo trajala po 40 let in še več.

Za spomladansko saditev moramo imeti jame za mlada drevesca že pripravljene. Zdaj jih moramo samo še odkriti tako, da se bo zemlja napojila kisika. Drevesce naj bo posajeno do vratu. Napačno je mnenje ljudi, ki mislijo, da bo drevesce tem bolj rodno, čim globlje je posajeno. Drevesce naj bo posajeno tako globoko, kakor to zahteva narava. Pri saditvi moramo računati tudi na to, da se bo zemlja kasneje nekoliko polegla. Če bodo zamudniki šele zdaj kopali jame, jih pa morajo kopati bolj plitvo, kakor pa so to naredili njihovi tovariši v jeseni.

Prehrana rastlin

Da bo drevesce, kakor tudi vsaka druga rastlina, dobro uspevalo, mora imeti dovolj zraka, svetlobe, toplote, vode in hranilnih snovi. Vse te dobrine pa morajo biti v zemlji porazdeljene v strogem razmerju.

Zrak. Če zrak sam je važen činilec za rast, pa tudi v njem je ogljikov dioksid, ki ga rastlina tako zelo potrebuje. Drevesca na čistem zraku bodo mnogo bolj uspevala kakor tista, ki so na zatoh-

lih dvoriščih. Če drevescu primanjkuje zraka, potem ima malo beljakovin in ostalih redilnih snovi. Sadjarji se niso prišli tako daleč kot vrtnarji, ki nekatere zelenjadne kulture umetno gnoje z ogljikovim dioksidom, kar se je imenitno obneslo. Zaradi dovolj zraka moramo saditi drevesca ne pregesto in tudi same veje morajo biti dovolj razredčene. Tudi v zemlji je zrak sila važen; tudi koreninice morajo dihati. Zato je najbolj prikladna grudičasta zemlja, ki pripušta vase zrak.

Svetloba. Tudi s svetlobo mora človek do neke mere pomagati rastlini. Drevesca posadimo na kraj, kamor pride dovolj svetlobe.

Toplota. Za toploto so drevesca zelo občutljiva, kakor smo že v začetku omenili. Nekatere rastline, kakor tudi drevesca, zaradi pomanjkanja toplote pri nas sploh ne uspevajo.

Voda. Tudi voda ni nič manjše važnosti kakor zrak. V vodi so raztopljene razne rudninske snovi, katere drevesce ne more dobiti. Te raztopine pa ne smejo biti gostejše kakor v razmerju 1 do 3 tisočino. Prevelika natrpanost raztopin in raznih soli rastlinam in drevesom gotovo škoduje. Zemlja mora biti vedno dovolj vlažna, zato moramo gredice vedno okopavati, kar prepreči preveliko izhlapevanje. Vsako odraslo drevo porabi na dan po 300 do 400 l vode. Če ta številka pove, da drevo brez vode ne bi moglo obstajati.

Razen navedenih nujnih snovi pa drevesce potrebuje še neobhodno štiri snovi in sicer: kisik, ogljik, vodik in dušik. Kot dodatno hrano, ki pa ni bistvene važnosti, pa dobiva drevesce iz zemlje še kalij, kalcij, mangan, železo, žveplo, baker, brom, jod in silicij. Prve štiri navedene činitelje drevesce nujno potrebuje in brez enega izmed

njih rastlina le slabo uspeva. Kisik in ogljik sta v vodi. Vodik je v zraku. Tudi dušik je zelo važna snov, saj je sestavni del vseh stanic. Dušik služi za rast in razvoj. Seveda pa bi bilo enostransko gnojenje z dušikom tudi čisto napačno. Z dušikom bomo gnojili, če je rastlina zastala v rasti. Tudi brez fosforja rastlina ne more uspevati. Potrebuje ga pri podobenju in cvetenju. Za razmnoževanje je neobhodno potreben. Kalij je tudi potreben pri asimilaciji. Tudi barva sadja je odvisna od množine kalija, ki je v zemlji. Apno je tudi važno pri sadjarstvu. Zemlja pa ne sme biti kisla. Apno je sila potrebno za tvorbo koščic pri koščicistem sadju. Apno je regulator talne reakcije in rahlja zemljo in jo predeleže v grudičasto. Tja, kjer je neugodna talna reakcija, moramo dati dovolj apna in imeli bomo velik uspeh.

Naravna in umetna gnojila. Najboljše gnojilo je hlevski gnoj in zanj ni nobenega umetnega nadomestila. Hlevski gnoj omogoča, da je zemlja rodovitna in je hranitelj milijonskih bakterij, ki so za rast neobhodno potrebne. Hlevski gnoj dela humus. Če gnojimo s kompostom, moramo uporabljati tudi apneni dušik.

Apnenega dušika pa letos na trgu ne bo dovolj. Dovolj pa bo amonijevega sulfata, ki pa za naše kisle zemlje ni prikladen. Med fosfornimi gnojili bomo imeli zdaj na razpolago dovolj superfosfata, ki je žal tudi prekisel za naše zemlje. Za umetno gnojenje bo prišla v poštev tudi kalijeva sol in pa kalijev fosfat. Posebno za krompir in sadno drevje je slednji zelo priporočljiv. Izmed apnenih gnojil se bomo še največ poslužili navadnega gašenega apna, ki je zelo prikladno, posebno za težke zemlje. Nekatera važna umetna gnojila, katerih smo se posluževali druga leta, letos na trgu umetnih gnojil ne bo, pa se bodo morali vrtnarji in sadjarji posluževati le tistih, katera bo lahko dobili.

Tudi nepremožni se lahko brezplačno zdravijo

Ljubljana, 18. febr.

Res je, da si ne more vsak privoščiti zdravniške pomoči, kajti to stane, posebno pa še tedaj, če je bolezen težja značaja in mora človek večkrat k zdravniku. Prav imajo ljudje, ki pravijo, da bolezen stane. Kdor je imel bolnika v hiši, pa nikjer nobenega bolniškega zavarovanja, ta že ve, koliko bolezen stane.

Na svetu pa je že tudi tako, da so taki ljudje, ki imajo denarja dovolj, seveda tudi za zdravnika, če je treba, dalje taki, ki ga imajo za silo, pa tudi takšnih je precej, ki imajo nekaj božjakov v žepu le okrog prvega ali pa tudi tedaj ne. Denar imajo le za najpotrebnejše stvari: za hrano predvsem. Če pa pride bolezen v hišo, tedaj je stiska tu. Za takene reveže pa morajo skrbeti javne ustanove. Tudi mestna občina stori v tem pogledu mnogo, saj ima v Mestnem domu poseben ambulatorij za zdravljenje nepremožnih ljubljanskih meščanov.

Število prebivalcev, ki iščejo zaradi slabih socialnih razmer brezplačno zdravniško pomoč v mestnem ambulatoriju, je precej visoko kljub temu, da poslujejo tako v javni bolnišnici kakor tudi v ženski bolnišnici poseben ambulatorij, ki zdravijo ljudi, ne da bi jim bilo treba kaj plačati. V

preteklem letu je iskalo zdravniško pomoč pri mestnem ambulatoriju kar 1815 oseb, od katerih je bilo 762 moških in pa 1053 žensk. Vseh ordinacij je mestni ambulatorij izvršil 7206. Mestni zdravniki so prihiteli tudi 1247 krat na dom, ko je bilo to res potrebno.

Ljudje, ki bolehalo, se radi poslužujejo tudi porabe višinskega sonca, ki ga imajo v mestnem ambulatoriju na razpolago. Takih obsevanj je bilo v preteklem letu 548, zdraviljenj s Soluxom je bilo 243, galvanizacij in tonizacij pa 45. Zdravniki so nakazali med drugim ljudem, ki so prihajali k njim, 1930 kopeli. Dajati denar za kopeli pa nepremožni tudi ne morejo.

Zaradi določitve delazmožnosti za pridobitev rednih in izrednih podpor je bilo pregledanih tudi 746 oseb.

Največ ljudi je prišlo na mestni ambulatorij zaradi notranjih bolezni. Teh je bilo 2390. Zaradi ostalih bolezni se je zateklo na ambulatorij 1818 oseb, zaradi kirurških bolezni pa jih je prišlo 1136. 716 oseb se je zateklo po brezplačno pomoč zaradi jetilne. Manjše pa so številke tistih, ki so obolieli na kožnih boleznih, na očeh, ušesih in drugih organih.

tečaj (15 dni) za vodenje drugih poslov občinskih uradov.

Prvi tečaj se bo prišel 23. t. m. točno ob 10 pri Visokem Komisariatu (Sokolski dom — Trnovo, Mandeljeva ulica).

K tečaju so pripuščene tako moške kakor ženske osebe pod pogojem, da imajo maturitetno sprejeto gimnazije ali drugo enakovredno spričevalo. Prošnje za prepustitev se morajo predložiti takse prosto do 21. t. m. pri gori omenjenem naslovu.

V prošnji za pripustitev se morajo navesti osebni podatki (priimek, ime, ime očeta, starost v izpolnjenih letih, stan), šolska izobrazba, sedanja zaposlitev ali v pomanjkanju te, prejšnje službovanje, kakor tudi točen naslov.

REUMATIZATI REVMATIČNI

Fate regolarmente la vostra cura di

URODONAL

Eviterete: Dolori, Sciatica, Emicrania, Obesità

Un cucchiaino da caffè mattina e sera in un po' di acqua

PRODUZIONE ITALIANA

UN PRODOTTO DI FAMA MONDIALE

URODONAL È PRODOTTO SVETOVNEGA SLOVENA

Aut. Prof. Milano. 1938 del 31-1-38

Opozorilo!

Podaljšan rok za prijavo terjatev zoper nemške izselniki

Za prijavo terjatev zoper nemške izselnike je veljal doslej 14 dnevni rok od dneva objave imena izselnika-dolžnika v »Službenem listu«. Ta rok je sedaj v toliko podaljšan, da se morejo terjatve zoper dolžnike-izselnike, ki so bili objavljeni že pred več nego štirinajstimi dnevi, prijaviti še do 1. marca, in sicer kakor doslej, ustno ali pisмено pri Pobotnem uradu v Ljubljani, Stari trg 34-II.

Rok za dovolilnice za potovanje iz Ljubljane podaljšan

V zvezi z uredbo št. 17 od 6. t. m., objavljeno v št. 11 »Uradnega lista za Ljubljansko pokrajino« od 7. t. m., ki je določila, da nobena oseba, starejša od 14 let, ne sme vstopiti na ozemlje ljubljanske občine, niti zapustiti ga brez posebnega potnega dovoljenja:

na podlagi člena 3 K. Z. U. od 3. maja 1941-XIX št. 291

odreja

Začetek veljavnosti členov 1 in 5 uredbe št. 17 od 6. t. m. se odloži od 20. februarja do dne 1. marca 1942-XX.

Visoki komisar

EMILIO GRAZIOLI

Natečaj za občinske tajnike

Daje se v vednost, da bo Visoki Komisar razpisal natečaj za imenovanje občinskih tajnikov v občinah Ljubljanske pokrajine.

Za pripustitev k omenjenemu tečaju je potrebno obiskovati dva tečaja in položiti zadevne izpite: usposobljenostni tečaj (5 dni) za vodenje registra prebivalstva ter usposobljenostni

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 19. februarja: Julijan, muč.

Petek, 20. februarja: Elefterij

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

20.000 lir za mestne reveže sta v počastitev spomina svojega soproga in očeta, gospoda dvornega svetnika Franca Dukiča podarila ga Josipina in g. inž. Adolf Dukič. Mestna vrtnarja pa je v znamenje zgledega pietetnega dejanja položila na grob preprost venec. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

Redni letni občni zbor Filharmonične družbe v Ljubljani je preložen ob 23. t. m. na 2. marca. Vršil se bo ob 17.15 v Hubadovi pevski dvorani.

Glasbena Matica ljubljanska bo imela svoj redni letni občni zbor v ponedeljek, 2. marca ob 18 v Hubadovi pevski dvorani v poslopju Glasbene Matice v Vegovi ulici in ne, kakor je bilo prvotno določeno 23. t. m.

Kupujte slike presvetega Srca Jezusovega v spomin na pobožnost deveterih prvih petkov!

Pevski zbor Glasbene Matice ima svoje redno pevsko vajo v četrtek ob 18. Nadaljnje vaje so vsak torek in četrtek, vselej točno ob 6 zvečer.

Koncert Ljubljanskega komornega orkestra, ki je bil prvotno določen na 9. februarja, bo definitivno v ponedeljek, 23. t. m. ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani. Umetniško vodstvo koncerta je v rokah violinista Karla Rupla. Kot solista bosta sodelovala sopranistka Valerija Hevbalova in pianist Bojan Adamič. Vstopnice, ki so bile kupljene za nameravano izvedbo 9. t. m., ostanejo v veljavi. Nadaljna predprodaja je v knjigarni Glasbene Matice.

Po dokončni razmejitvi teritorij Ljubljanske pokrajine odpade iz dostavnega področja pošte Stična kraj Osredkec, od kraja Obolno pa vse hise razen h. št. 1 in 11. Od vasi Planina, ki spada v okoliš pošte Šmartno pri Litiji, pripada sedaj pošti Stična hiša št. 4. — Pokraj. ravnatelj pošte, brzojava in telefona.

Opekarniško delavstvo vahimo na sestanku, ki bo v nedeljo, dne 22. februarja 1942, ob 10 dopoldne v prostorih Pokrajinske delavske zveze (Delavske zbornice) I. nadstropje soba 5.

Krasne slike in pisana vsebina

Letna naročnina samo 40—lir

ORISK
EDINI SLOVENSKI ILUSTRIRANI DRUŽINSKI MESEČNIK

Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Zaradi osebnih izkaznic opozarjamo, da mestno poglavarstvo pred 10. marcem, ki je zadnji dan za izdajo osebnih izkaznic onim, ki izkaznice mora jo imeti, ne bo moglo sprejemati prošnje za osebne izkaznice od tistih, ki izkaznice niso dolžni imeti, a jo vendar žele ali potrebujejo. Izkaznice za one, ki jih morajo imeti, pa mestno poglavarstvo že pripravlja in izdeluje ter bodo razdeljene na vseh poslovalnicah, kjer so posamezniki vložili prošnjo. Razdeljevanje izkaznic bo med 5. in 10. marcem po razporedu, ki bo še objavljen. Prebivalce Sp. šiške obveščamo, da se je poslovalnica za ta okraj preselila iz ljudske šole v Sp. šiški v Stepičevu hišo v Tržni ulici 6. Ze sedaj opozarjamo, da bo moral vsakdo sam priti po legitimacijo, ker mora izkaznico in dva kartotečna lista lastnoročno podpisati pred poslujočim uradnikom.

Ljubljansko gledališče

Drama

Četrtek, 19. febr. ob 17.30: »Človek, ki je videl smrt«. Red. Četrtek.

Petek, 20. febr. ob 15: »Lepa pustolovščina«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 21. febr. ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Premiera. Red. Premierski.

Opera

Četrtek, 19. febr. ob 17: »Evgenij Onegin«.

Red. Premierski.

Petek, 20. februarja: zaprto.

Sobota, 21. februarja ob 17: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven.

Rjavo palico s srebrno glavo sem zgubila na Masarykovi cesti v četrtek, dne 14. t. m. Pošteni najdite naj jo odda v upravi »Slovenca«.

NAŠ NOVI ROMAN

Šest ljudi, ki jih milijonarjeva oporoka veže na dolga leta skupnega bivanja...

Sovražstvo zaradi prisilnega sožitja in zaradi deleža iz milijonske dediščine...

Vrsta umorov, strahotnih in nerazumljivih...

Brž ko pokažejo sledovi in sum na storilca, pade ta kot žrtev neznanje morilske roke...

Trikrat, štirikrat se zdi, da ste našli rešitev za grozotno izginjevanje Greenejev...

Trikrat, štirikrat, petkrat se izkažejo vse domneve in dokazi za napačne...

A rešitev skrivnosti o koncu Greenejev je še strašnejša in osupljivejša kakor dogodki sami...

Kakšna — o tem vam bo govoril naš novi kriminalni roman

KONEC GREENEJEV

ki ga bo naš list začel prinašati v soboto, dne 21. februarja t. l.

Naročite si ga!

Dalje.

Vinko Lavrič:

Jakobovi sinovi v Egiptu

Je bila stranka njegove krušne matere v premoči, se je na dvoru Mojzesu dobro godilo, je prišla do veljave Tutmosiova stranka, se mu je godilo slabo. Pa nam ev. pisemo tole pripoveduje: V tem času, ko je Mojzes dorasel, je šel k svojim bratom in videl njih tepla dela. Tedaj je videl, da je Egipčan tekel Hebrejca, enega izmed njih bratov. Ko se je ozrl sem in tja in videl, da ni nikogar, je Egipčana ubil in ga zakopal v pesek. Ko je šel drugi dan zopet ven, glej, sta se pripravila dva Hebrejca. Rekel je sistemu, ki je delal krivico: »Zakaj tepeš svojega bližnjega?« Odgovoril je: »Kdo te je postavil za poglavarja in sodnika nad tema? Ali me misliš ubiti, kakor si ubil Egipčana?« Mojzes se je prestrašil in dejal: »Resnično, stvar se je zvedela.« Faraon je to zvedel in hotel Mojzesa usmrtiti. Mojzes je pa zbežal izpred faraonovega obličja in se je ustavil v madijanski deželi.

Nek učenjak pripominja k temu dogodku, da uboj Egipčana ni bil edini

vzrok, da je Mojzes bežal v Madian, ampak da so se na kraljevskem dvoru godile take reči, ki Mojzesu niso obtele ne odpuščanja ne varnosti; na dvoru da je prišla na krmilo stranka, ki mu je bila sovražna in ki je poleg drugih tudi njega postavila na proskripcijsko listo, pri čemer je bil uboj egipškega rabotnega priganjača le dobrodošla preteveza.

Naj bo temu tako ali tako, eno je gotovo: Hatšepsovet je bila miroljubna kraljica, ki ni hotela prav nič elisati o vojskah in pridobitvah z orožjem in je znala tudi preprečiti, da bi njen mož Tutmosis III. kaj sovražnega počel zoper tujece v deželi in sosedih ob meji — dokler je imela državne vajeti trdno v rokah. V tej luči nam bo popolnoma jasno, kako je mogel Mojzes, Izraelce, nemoteno živeti na kraljevem dvoru. Vreme se je za Mojzesa kajpak pooblačilo, ko se je pripril do državnega krmila Tutmosis III., utelešen ekrajni nacionalisti in osvoviteljske zemlje. Takrat se je moralo umakniti vse, kar je cvetelo in živel pod Hatšepsovetinim blagodejnim vplivom, torej tudi k Mojzesu. Prav gotovo je moral biti hebrejski rejeneč egipške princesine ponosnemu zastopniku misli o egipčanski velesili vedno trn v peti; ne samo zato, ker je bil Mojzes pri stranki, ki mu je nasprotovala, temveč je smatral sploh za sramoto, da uživa na kraljevem dvoru

prinčevske časti potomec barbarov in »peščenjakov«, kakor so Egipčani imenovali beduine. Po Hatšepsovetini smrti je dal Tutmosis izklesati in izbrisati vse napise, ki so spominjali na miroljubno in blagodejno delo njegove žene, da bi tako zabrisal vsak spomin nanjo. V njegovih očeh so bili Hatšepsovet in njeni privrženci izdajalci egipške časti, veličine in velesile.

Po tem takem nam tudi svetna zgodovina pove, jasno in razumljivo, zakaj je moral Mojzes 1486. zapustiti kraljevski dvor in bežati v Madian, kjer je bil do leta 1446: je to čas, ko je imel vso oblast v Egiptu njegov smrtni sovražnik Tutmosis III.

»Med tem dolgim časom je umrl egipski kralj«, beremo v 2. Mojzesovi knjigi in koj zatem poroča sv. pismo, kako se je Bog prikazal Mojzesu v gorečem grmu. Takrat je govoril Gospod: »Pojdi, vrni se v Egipt! Kajti pomrli so vsi možje, ki so ti stregli po življenju. To vse se pa ujema s Tutmosisom III., ki je vladal vsega skupaj 54 let (1501—1447). Prep. pa smo že izračunali po sv. pisnu in asirskih virih, da so šli Izraelci iz Egiptu v letu 1446. Torej ravno leto potem, ko je zatnil oči Mojzesov smrtni sovražnik Tutmosis III., in pričel vladati Amenhotep II. Pe vsem moremo reči:

svetopisemsko poročilo je popolnoma zanesljivo zgodovinsko in se brezele uvršča v istodobno svetno zgodovino.

Da dopolnimo svetnozgodovinski okvir, kjer se odigrava zgodovina Hebrejcev v Mojzesovem času, naj omenimo še nekaj o delovanju kraljevskih vrstnikov velikega voditelja Izraelcev.

Ko se je Mojzes rodil, je vladal Tutmosis I., ki je prav za prav začel Egiptu širiti meje, ki je premagal Nubijo in porinil mejo do Napata nad 4. brzico. V Aziji je dosegel do zahodnega Evfratovega brega, do tam, kjer je Evfrat najbližje Sredozemskemu morju. Tam je tudi postavil spomenik svojemu zmagi.

Hatšepsovet je prva velika kraljica, ki je krmarila usodo kake države. Doprised je temelj na terasah v Der el Bahri, postavila dva ogromna obeliska, visoka skoraj 30 metrov, izklesana iz enega samega kamna — dela, ki so ji lahko v ponos — prav tako je poslala tudi veliko ekspedicio v deželo kadila in dišav, Punt, ki je prinesla domov znane zaklade te božje dežele: mire, ebenovine, paviane, opice itd. Z zanosom si je dala vklesati napise, ki ga je Tutmosis slej ko prej spreledal, ko je brisal spomine nanjo: »Nikdar prej ni noben kralj kaj takega na dom pripeljal«.

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

412.

Na dvorišču so se spet zbrali in radža jim je bojevitilo vpil ter mahal z rokami; najbrž jim je dopovedoval, da morajo svojo trdnjavo branili do zadnjega diha. A vojaki se niso dosti menili zanj. Tomaž in kapitan sta to priliko izkoristila, pobegnili skozi okno na nasprotno stran in se v goščavi za vasjo skrila.

413.

Ondot sla dobro videla v vas, ki so jo nasprotniki obsuli z vseh strani. Puške so pokale, vpilje se je razlegalo do neba. Začel se je divji boj. Radževim vojakom se je nazadnje posrečilo pognati nasprotnike iz vasi. Zunaj so jih polotkli do kraja, potem pa se je zmagovala truma napolnila nazaj v vas.

414.

Beguncema se ni zdelo več varno čakali in krenila sta naprej. Sonce je ravno lezlo na obzorje, ko sta prišla do peščenega obrežja, kjer je ob morju raslo nizko grmičevje in nekaj kokosovih palm. Morje je bilo tukaj plitvo, da bi večja ladja sploh ne mogla do brega. Sem so mogli samo plitvi malajski čolni.

Birmanija – na robu zemeljskega raja...

Dežela, ki jo je začel motiti hrup z vojaškimi potrebščinami naloženih avtomobilov

Kogar je kdaj pot zanesla v Birmanijo, govori o tej deželi z velikim navdušenjem, rekli bi, kar z nekim domotožjem. Birmanija je res romantična dežela in ni čudno, če se tujčeva duša v njej malo bolj zgame...

O Birmaniji je nastala v Angliji kar lepa zbirka naravnost sentimentalno pisanih književnih del. Zelo znana je med Britanci na primer tudi slovit pesem o Birmaniji »On the way to Mandalay«, kar bi se po naše reklo nekako toliko kot »Na pot v Mandalay«. (Mandalay je mesto v Birmaniji). Res je takojmenovana »mandalajska pot« ena tistih, ki je tujcu najbolj všeč. Tujec, ki ga pot zanese tja, ima priliko občudovati krasno pokrajino in priti v teenejši stik s tamkajšnjimi domačini, ki jih odlikuje izredna vpludnost in postrežljivost. Čas krajšajo zabavni svečeniki, ki so sila zgovorni in vedo povedati toliko zanimivega tujcu, ki je prvič zašel v to izredno zanimivo deželo. Če se pelješ z avtomobilom po »mandalajski cesti«, se ti zazdi, da bi s svojim vozilom nemalo presenetil birmanskega človeka, ki v znak nezadovoljstva nad tvojo radovednostjo, ki jo paseš po njegovi domovini, viha svoj rilec, kakor bi te klical na boj samo zato, ker si začel preveč zanemarjati vprežno živino in se rajši vsedel v avtomobil, da mu tako delaš konkurenco. Vidiš tudi, kako te pogleduje po strani bivol, ki ga je birmanski domačin vpregel v plug, da z njegovo pomočjo orje svojo ljubljeno zemljo. Zaspano te pogleduje ta birmanek žival, in ko med oranjem hlasta po bližnji travi, ki se ji ponuja, se ti zazdi, da se niti prav preveč ne zmeni, če ga kot tujec motiš pri njegovem vsakdanjem poslu. Vse to so prizori, ki na tujca tako vplivajo, da jih menda res nikdar več v svojem življenju ne bo pozabil. To je Birmanija, prava resnična Birmanija v vsej svoji nepokvarjenosti.

Toda, po idilični poti, ki vodi v Mandalay, po poti, ki je danes bolj znana pod imenom »birmanek cesta«, vozijo dolge vrste avtomobilov, na katerih prevažajo razne vojaške potrebščine na Kitajsko, za vojsko tako nespravljljivega in nepopolnjljivega maršala Čangkajskega, ki zgodovina vprav zaradi tega njegovega greha ne bo mogla mimo njega. Ozačje, ki ga navdaja domotožje tiste »Na pot v Mandalay«, so v zadnjem času zmotile in ga vedno bolj motijo boje fantare. Vendar tujec tudi v Birmaniji lahko naleti na kraje, ki se zde naravnost zapuščen, svet zase, kraji, ki jih ne moti hrup s strelivom natovorenih avtomobilov, namerjenih na Kitajsko, niti krič angleško-indijskih vojaških oddelkov, ki jim dajejo elikovitost njihove kolonialne uniforme s kratkimi hlačami.

Birmanija — dve Italiji

Zadosti je, če pomislimo — piše poročevalec agencije Centraleuropa — »da je Birmanija približno tako velika, kot dve Italiji skupaj, prebivalstva pa ima kakih 15 milijonov, torej trikrat manj kot Italija. Ljudje so torej približno šestkrat redkeje naseljeni kot v Italiji. Za javni red skrbje angleški uslužbenci in častniki, ki so bili kazensko premeščeni na ta »rob zemeljskega raja«...

S samokresom za pasom se ne boš Birmancu prikupil

Motil pa bi se, kdor bi mislil, da so v Birmaniji ugledni in vplivni samo Evropejci. Indijci na primer opravljajo tam zelo važne naloge in ne malokdaj se zgodi, da je načelnik policije v Rangunu pravil, čistokrvni Indijec. Svojo službo opravlja pravično in zelo strogo, gotovo ne slabše kot policist kakšnega drugega konca sveta. Med birmanskim prebivalstvom pa Indijec vprav zato ni nič kaj preveč priljubljen, ker hodi okrog s samokresom za pasom in ker ima tudi oblast, da vtake v luknjo birmanskega domačina pri prvi priliki, če se dobro ne vede.

Tudi indijskih »bankirjev« Birmanci nič kaj radi ne vidijo, kajti ti dajejo posojilo proti 50-odstotnim obrestim. Dobi pa jih le tisti, ki mu upnik lahko tudi kaj vzame, če bi se zgodilo, da mu posojenega denarja ne bi vrnil tako kakor je bilo določeno. Na splošno prevladuje mnenje — pri pomnija na koncu svojega zanimivega poročila omenjena agencija — da si je v Birmaniji bolje izposoditi denar pri parsih, pri Zaratuštrovih vernikih in pri oboževalcih ognja, ki niso takšne pi-javke...

V Rimu je letos že tretjič zapadel sneg

Po nekaj izredno mrzlih dneh je na pustni torek v Rimu že tretjič v letošnji zimi zapadel sneg. Seveda tudi tokrat najbrž ne bo imel dosti obstanka, vendar pa je že dejstvo, da se je letos zima, prava snežena zima razpasla tudi tako daleč proti jugu, kaj nenavaden pojav. Rimljani bodo gotovo še več let govorili, kako je bilo pozimi 1941-42, kakor na primer pri nas še vedno omenjamo zimo 1929-30.

Velikanska, snežno bela žirafa

Ravnatelj prirodoslovnega muzeja v Stockholmu, prof. Holmgren, je na svojem zadnjem znanstvenem potovanju po Afriki našel v bližini Ubanghija, ki teče v Kongo, na novo vrsto žirafe, kakršne doslej še noben raziskovalec ni nikjer videl. Žirafa, ki jo je videl prof. Holmgren, se razlikuje od dosedaj znanih vrst žiraf po barvi in velikosti. Žirafa je snežno bele barve in je po velikosti naravnost ogromna. Ker so njene oči popolnoma črne, je izključena vsaka domneva, da bi bili morda tamkajšnji domačini tisto žirafu sami pobelili. Na žalost pa prof. Holmgren ni imel časa, da bi tisto žirafu ujel živo, ali vsaj ustrelil, kajti ta čudna žival je izredno plašljiva in tudi nenavadno hitra. Raziskovalec pravi, da je pred njim zbežala najmanj s hitrostjo 70 do 80 km na uro. Čudno pa je le, kako da je ni vsaj ustrelil, če ji je bil že tako blizu, da je lahko ugotovil, kako črne oči ima. Sicer pa so mu to lahko povedali tudi domačini.

Sedem bratov pod orožjem

Zadnjič smo na tem mestu pisali o neki italijanski družini, ki je poslala na vojsko kar šest bratov in jih postavila v službo domovine. Vendar pa to še ni bil rekord, kakor beremo zdaj v nekem poročilu iz Brescije. Tam živi namreč družina, ki je dala celo sedem vojakov. To so sinovi kmeta Matteo, ki je doma nekje v bližini Brescije. Angelo služi pri 211. bataljonu T. M. Stefano je vojni ujetnik, Santo služi pri nekem topničarskem oddelku, Giacomo pri artilerijskem batalionu, Mario pri motorizirani diviziji »Piave«, Battista pri 125. peš. polku, Gaetano pa je tudi topničar. Lepo bo, ko bodo nekoč spet zbrani okrog svojega ponosnega očeta.

Naročajte Slovenski dom!

Philo Vance, današnji Sherlock Holmes, junak našega novega romana »Konec Greenejev«

Ze zadnjič smo v kratkem pokazali zanimivo literarno pot in razvoj S. S. Van Dineja, pisca našega novega kriminalnega romana »Konec Greenejev«, ki ga bo naš list začel priobčevati v soboto, dne 21. t. m. Kakor vsak slovit pisatelj te vrste del, je tudi Van Dine ozirnoma W. H. Wright vrsto zgodb in romanov napletel okoli sebe genialnega, izmišljenega detektiva. Ta Van Dinejev detektiv je Philo Vance.

Oče tega naddetektiva je bil, kakor smo videli, nadvse izobražen človek, zato tudi detektiv ne more biti drugačen: prefinjen, lepočuten, za umetnost, književnost, glasbo vnet človek. Ima skratka same take lastnosti, ki so policijskemu zanimanju in delu na videz čisto nasprotni, v resnici pa mu pomagajo odgonetiti najnerazumljivejše in najstrašnejše zločinske skrivnosti. Izvirnost v delu tega detektiva, sodobnega Sherlocka Holmesa, je v tem, da ga stvarne podrobnosti in na videz prijemljive, preproste sledi prav nič ali pa le malo zanimajo, samo v toliko, v kolikor potrjuje njegovo misel o iekanju in izsleditvi zločinca.

Philo Vance opazuje zločin kakor umetnino, kakor sliko, iz katere skušaš po različnih posebnostih uganiti, kdo jo je naredil. Philo Vance skuša dognati značaj in posebnosti zločina ter iz tega značaja in posebnosti sklepa, vsemu zunanjemu videzu v brk, kdo je storilec. Zato so Vancejeva sklepanja, raziskavanja in ugotavljanja ponavadi čisto nasprotna običajnim detektivskim načinom v knjigah. Prav zaradi tega na so ti romani po zapletljajih in po rešitvah tako izvirni, da jih vneto

prebira celo človek, ki je podobnih knjig že do grla sit.

Najrazličnejši primer za izvirnost in preenetljivost Van Dineovih romanov je prav delo »Konec Greenejev«, ki ga boste v slovenskem prevodu v kratkem brali v našem listu. Po naravnost poslastnih zapletljajih in neverjetni rešitvi strašne skrivnosti o vrsti umorov v rodbini Greenejev prekaša ta roman vsa dozdej objavljena dela na tem področju. Trikrat, štirikrat, petkrat zaporedoma kažejo navidez neizpodbitni dokazi na pravega morilca. Prav tolikokrat je človek prepričan, da je dognal grozotno skrivnost v hiši Greenejev, toda ravno ko bi bil morilec razkrinkan, pade sam kot žrtev in vsa zgodba se obrne čisto drugam.

Ko je Van Dine priobčil svoj prvi roman, ki kaže že vse nove posebnosti njegovega sloga in načina, je dosegel velik uspeh. To je bil roman »Čudna smrt gospoda Benson«. Drugi roman, »Umorjeni kanarček«, je imel še večji uspeh, tretji, »Konec Greenejev«, je pa potolkel vse rekorde v te vrste književnosti celo v Ameriki. V nekaj mesecih je bilo ime S. S. Van Dineja slavno po vsem svetu. Mož, ki ga je nosil, je s tremi romani zabogatel in ves svet je mislil, da je ime zapisano na naslovih njegovih romanov pravo in resnično. Nihče ni vedel, kdo se skriva pod njim.

In prav njegove najslavitejši roman »Konec Greenejev« boste brali od sobote dalje v našem listu. Če hočete pripraviti svojim prijateljem in znanec za nekaj mesecev napetega berila, opozorite jih, naj naroče naš list.

DOBRI STARI ČASI

»Za Franca se nič ne bojim,« je rekla Luiza. »Sicer pa, slišite, gospod profesor, to se pravi, da bomo postavili v račun avstrijskemu cesarju tudi tega doktorja iz Pellia, ki je zelo obilen in tehta precej funtov. Toda ne mislimo na tak dan žalostnih stvari. Danes je dan vašega poljuba.«

»Oh da, oh da!« je rekel profesor ves rdeč in brez sapa. »Ali mislite resno, gospa Luiza? Mislite resno?«

Da, mislila je resno. Pojasnila mu je: Če bo prišla Ester ob dveh, kakor je rekla, ju bo ona čez pol ure pustila sama. Na verandi je stric, pa ga ni treba nadlegovati. Lahko ostaneta v dvorani.

»Zdaj pa le dostojno napravite,« je rekla. »Toda prej mi morate nekaj obljubiti.«

»Kaj naj obljubim?«

»Potrebujem tiste listine.«

»Kadar želite.«

»Zapomnite si, da jih zahtevam jaz, ne Franco!«

»Da, da, kar vi storite, je vedno dobro. Jutri vam bom prinesel listine.«

»Dobro.«

Luiza je govorila s pletenjem v roki navidez veselo in mirno, s čimer pa ni mogla čisto zadušiti notranjega razburjenja, ki se je oglasilo že prejšnji dan, zaradi prečute noči še povečalo ter vedno bolj raslo, čim bolj se je bližal trenutek za odhod. Celu v šaljivem zvoku njenega glasu je trepetala nena-vadna struna. V laseh, ki so bili vedno skrbno počesani, je bila senca nereda, ko da bi bil šel skozi nje rahel veterček, ki je

legel na čelo. Profesor ni nič zapazil ter šel na verando. Hotel je govoriti z inženirjem. Hotel je tudi njega vprašati za svet glede pristana, ki ga misli narediti pri d vrtom, da bi lahko imel čoln. Tudi Marija je bila na verandi ter je kazala veliko zanimanje za bodoči čoln gospoda Ladroneja. Povedala mu je, da ima tudi ona barčico. Hotela je ponjo ter mu jo pokazala. Profesor se je šalil in jo prosil, naj ga pelje s svojo barčico v Lugano. »Prevelik si!« je rekla. »Toda svojo punčko bom peljala na sprehod v svoji barčici!« »Oh kaj šel! Ta čoln gre samo na dno!«

»Ne!«

»Da!«

Ombretta se je ujezila ter tekla v sobo, da bi poskusila barčico v umivalniku. V umivalniku pa ni bilo nič vode. Deklica se je vrnila prav počasi v dvorano, z barčico v roki, ter ni šla več k stricu.

Ester je prišla ob tri četrt na dva. Rekla je, da je slišala gmenje in je zato prišla prej. Gmenje je Luiza je šla takoj na teraso in ogledala nebo. Ni bilo prav grozeče. Nad vrhom Cressogna in nad Galbigo je bilo čisto jasno prav do pogorja ob jezeru Como. Na drugi strani nad Comom, tam je bilo temno, pa n' zelo! Če grofica iz strahu pred vremenom ne bi prišla?

Vzela je majhen daljnogled, ki je bil vedno na verandi. Nič ni videla. Seveda, bilo je še prezgodaj. Da pride do Calcinere ob treh, mora odriniti grofica s težkim čolnom okoli pol treh. Luiza se je vrnila v dvorano, kjer so bili Ester, profesor in Marija. Hotela je, da bi ostala Marija pri stricu na verandi. Toda kadar je kdo prišel, se je gospodična vedno držala matere, ter so jo bile same oči in sama ušesa. Luiza jo je mislila ob odhodu poslati proč, zato jo je obdržala zdaj pri sebi. Zaročenca sta stala ob strani in se skoraj polglasno pogovarjala.

Ob dveh je šla Luiza spet na ploščad ter pogledala skozi daljnogled, če bi se morda pokazal čoln tam pri Tentionu. Mogoče se bo grofica zaradi slabega vremena požurila z odhodom. Nič! Pogledala je proti zahodu. Nebo ni bilo nič bolj temno ko

prej. Samo tam nad sedlom med Bisnago in Caprino, ki se imenuje Zocca d'i Ment, se je pripodil iz Vall'Intelira ogromen, modrikast oblak ter visel nepremično, mrk, podoben namršenim obrvm nad lepim očesom. Zdelo se je, ko da je zagledal skupino srditih tovarišev, ki so se nakopičili ob jezeru nad Corono ter se je hotel tudi on združiti z njimi.

Luiza je postajala nemirna. Bala se je, da grofice ne bo, šla je na vrt, da bi pogledala Boglio. Nad Boglio so bili samo majhni, beli oblaki. Vrnila se je v dvorano. Tu je dobila Marijo, ki je stala pred profesorjem in Estero. Oba sta bila zelo rdeča v obraz in s' smejala.

»Ali si bolna?« je vpraševal otrok Estero. »Ne, zakaj?« — »Ker vidim, da ti tipa žilo.« Stvar se je dobro iztekla, kakor je bilo videti. Luiza je nesla deklico proč ter ji pripovedovala, da se ne sme temu gospodu in gospodični več približati. Kmalu potem je prišel stric. Rekel je, da gre gor, da bo spisal nekaj pism. Opomnil je Luizo, naj pazi na okna na verandi, ker se bliža nevihta. »Zbogom, gospodična Ombretta!« je rekel. »Zbogom, gospod Pipi,« je drzno odgovorila deklica. Smehljajoč se je odšel.

Luiza, ki se je zdaj zelo trudila, da bi ostala mirna, je šla tretjič na ploščad. Pogledala je skozi daljnogled. Srce ji je poskočilo. Pri Tentionu se je prikazal čoln.

Nekdo, ki je prihajal iz Albogasia, se je ustavil pred cerkvijo ter govoril z nekom, ki je šel po poti ob Riberovi hiši. Rekel je: »Prav zdaj je šel mimo gospod Pasotti z nosilnico. Roj otrok je tekkel za njim.«

Zdaj se je zagrnilo nebo tudi nad vrhom Cressogna in nad Galbigo. Samo še na pogorju okoli jezera Como je bilo nekoliko sonca. Nevarnost za divjo nevihto, ki so ji v Valsoldi rekli »aronaasca«, je bila vedno večja. Oblaki nad Corono so bili prav tako temni kakor gore. Oblak nad Zocca d'i Ment je postal temno moder in tudi Boglia je začela mršiti obrvi. Jezero je bilo nepremično, svinčeno.